

Examenul național de bacalaureat 2024

Proba E. d)

Psihologie

Varianta 3

Profilul umanist din filiera teoretică, profilul servicii din filiera tehnologică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL

(30 punct)

Îrja a vizsgalapra a helyes válasz betűjelét! Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Az érzékelések olyan elemi pszichés folyamatok, amelyek kialakulási feltétele az a hatás, amelyet:

- a. az érzékszerv direkt módon fejt ki az ingerre
- b. az érzékszerv indirekt módon fejt ki az ingerre
- c. az inger direkt módon fejt ki az érzékszervre
- d. az inger indirekt módon fejt ki az érzékszervre

2. Az a tény, hogy az észlelési kép csak a tárgy jelenlétében, az érzékszervekre gyakorolt közvetlen hatásán keresztül jön létre, azt jelenti, hogy ez a kép:

- a. másodlagos
- b. elsődleges
- c. részletekben szegény
- d. képzetalkotáson alapszik

3. Azt a mentális folyamatot, amely képes mentálisan rekonstruálni egy korábban észlelt tárgy képét, nevezzük:

- a. érzékelésnek
- b. motivációnak
- c. érzelemnek
- d. képzetalkotásnak

4. Elsődleges szükségletnek tekinthető:

- a. sikeresen érettségizni
- b. repülőgépen utazni a vakációzni
- c. egy jegy vásárlása egy színházi előadásra
- d. vízfogyasztás egy perzselő nyári napon

5. **Nem** az érzelmi folyamatok egyik sajátossága:

- a. mobilitás
- b. függetlenség
- c. polaritás
- d. intenzitás

6. András képes átküldeni és átirányítani figyelmét egyik tárgyról a másikra, az általa végzett tevékenység követelményeitől és a végrehajtásához szükséges időintervallumoktól függően. Figyelméről kijelenthetjük, hogy a következő tulajdonság jellemzi:

- a. instabilitás
- b. merevség
- c. mobilitás
- d. expresivitás

7. Azok az emberek, akik a helyzet és a lehetséges következmények személyes elemzése alapján hoznak döntéseket, és racionálisan kritikus módon viszonyulnak a körülöttük lévő véleményéhez, az akaratnak arról a tulajdonságáról tesznek tanubizonyságot, melynek neve:

- a. időhatékonyosság
- b. befolyásolhatóság
- c. kitartás
- d. függetlenség

8. A képzetalkotásra, mint szenzoros-kognitív pszichés folyamatra vonatkozóan hamis az a kijelentés, hogy:

- a. az észlelés hű reprodukciója
- b. a tárgy hiányában jön létre
- c. sematikus jellege van
- d. figuratív jellege van

9. Ana szenvedélyesen rajong a régészetért, és szaktanulmányokat olvas. Viselkedése a tudás, a megismerés igényén alapul. A motiváció ebben az esetben jelen lévő formája:

- a. kognitív
- b. érzelmi
- c. pozitív
- d. negatív

10. A szenvedély érzelmi megélés, amelyeknek jellemzői:

- a. diffúz és általánosított, alacsony intenzitású
- b. rövid időtartamú, változó intenzitású
- c. nagyon intenzív, stabil, hosszú időtartamú
- d. egyszerű, primitív és impulzív

II. TÊTEL

(30 punct)

Adott az alábbi szöveg:

A nyelv az információ rögzítésének, terjesztésének és koordinálásának fő eszköze. A gondolkodás logikai tartalmait verbálisan fejezik ki, a problémák megértését és megoldását verbális struktúrák támogatják.

- a) Nevezzen meg két lelki folyamatot/jelenséget, amelyre utalást talál a szövegben! **6 pont**
b) Írja le az a) pontban megnevezett egyik lelki folyamat/jelenség három jellemzőjét! **6 pont**
c) Magyarázza meg szövegben tárgyalt és az a) pontban meghatározott lelki folyamatok/jelenségek közötti kölcsönhatást körülbelül egy oldal terjedelemben úgy, hogy a fogalmakat a sajátos pszichológiai jelentésükben használja. **8 pont**
d) Szemléltesse egy konkrét példán keresztül a gondolkodás központi közvetítő jellegét! **4 pont**
e) Érvekkel támassza alá a nyelv játékfunkciójának jelenetőségére vonatkozó álláspontját! **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

„A kis Ion Luca, amíg iskolába nem küldték, a kolostorerdő rétein játszadozott; amennyiben igaz, hogy az apró gyermeki kortól kezdve rögzülnek a természet alapvető vonásai, mint gyermek mindenütt bajtársakat keresett, a jómódban élő gyermek önteltsége nélkül (...); látjuk, amint képzelőerővel, okosan és önként játékokat szervez, és mindenféle csínytevéseket eszel ki. Az erdők idilli környezetében, (...) a paradicsomi mezőkön és a dombok lábainál a gyermekek uralkodtak, (...) és a jóságos szülők nem tudták volna megfékezni a vidám, persze zabolátlan és csintalan Ion féktelen lendületét, akinek született szellemességére csodálattal és engedékenységgel tekintettek...

Caragiale gyermek- és serdülőkorát a pajkosság, a függetlenség és bizonyos mértékig az önfejűségekre való hajlam jellemzi. Luca és Ecaterina küzdött lancu lázadó, irányíthatatlan temperamentumával. A körülményekhez képest a legjobb módszert választották, a viszonylagos engedékenységet, amely jobb eredménnyel járt, mint a kényszer. Láttam Luca egyik lányának írt levelében, hogy azt tanácsolta neki, ne törődjön lancu csínytevéseivel, mivel ezek jobb háttérrel rendelkeznek, mint azt mutatják. A jellemvonás meghatározó és érvényes kialakulásának időpontján túl is. Hiszen lancu nem viselkedett Luca egész életében úgy, mint egyes polgári családok gyermekei, akik a legmeggondolatlanabb cselekedetekkel zavarják meg szüleik nyugalmát. Ellenkezőleg, másolói állás kapott, amit apja közbenjárásával szerzett meg, (...) és ha igaz, hogy az V. középiskolai osztályt is elvégezte, valószínűleg a fővárosban, akkor ez is azt mutatja, hogy az iskolás fiú, ha nehezen is volt kezelhető, nem volt teljesen féktelen természetű. Azonban amikor apja meghal, lancu lerázza magáról a hivatali kiszolgáltatottságot, és elkezd ráerőltetni akarátát az özvegyre. A család Bukarestbe költözése, amihez valószínűleg a bukaresti rokonok tanácsai is hozzájárultak, az ifjonti törekvő második győzelmét jelenti. Ekkor a rossz fiú teljesen függetleníttette magát a családi kötelezettségek alól, otthagyta az anyját és a nővérét. lancu méltónak bizonyult egy idő előtti családfő kötelességeire. 18 éves korától kezdve férfiasan viselkedett, igyekezett megtalálni a maga és családja eltartásának forrásait. A bukaresti Nemzeti Színházban működő koncessziós társulatnak, a Pascaly társulatnak másodsúgójaként és másolóként, kellően megfizetve, sikerült kielégítenie minden igényt. Caragiale számára a kötelesség, úgy véljük, nem annyira etikai parancsolat, mint inkább a szív érzelmi késztetése volt. lancu a családjához szervesen kötődött, nem foglalkoztatták az erkölcsi elvek. Húszéves korában (...) egészséges és erős, és kiválóan helyt állt különböző foglalkozásaiban, nappal dolgozott és futott, majd a korrektor éjszakai munkájával fejezte be a napot (...) 1885-ben, amikor Mateiu megszületett, Caragiale, aki gyermeke anyjával nem volt összeházasodva, mégis felvállalta és bejelentette az anyakönyvi hivatalnál (...), és abban a korban, amikor Mateiu szülői megintésre adott okot, Caragiale viselte a saját maga, anyja és nővére eltartásának terhét, és kitartó munkával nevet szerzett magának.

Az utókor - ez a szó, amely alatt szigorúan a mi nemzedékünket értjük, megőrizte a Caragiale személyiségével kapcsolatban a bohémságról szóló előítéletet. Egy regényes életrajz (B. Jordan-Lucian Predescu) naiv apologetikus eszközökkel és a nagy író létének állítólag tragikus víziójával a kávéházi élet füstös légkörébe helyezi őt. (...) A szájhagyomány, amelyet azok terjesztenek, akik ismerhették Caragiale-t, a „bohém élet” hiteles és kizárólagos képviselőjévé teszi őt, még a Murger regényében szereplő valótlanságok híján is. A kialakult felfogással ellentétben a merev erkölcsű Ion Slavici jeles bizonyítványt állított ki régi barátjáról: „I. Luca Caragiali jó fiú, jó férj és jó apa volt”.

(Șerban Cioculescu, *Viața lui I.L. Caragiale*)

1. Nevezze meg C. G. Jung elmélete alapján Ion Luca Caragiale temperamentumának típusát! Írjon a szöveg alapján két gondolatot/kijelentést, amely alátámasztja adott választát! Pontot ér:
 - a. Ion Luca Caragiale temperamentumának C.G. Jung elmélete szerinti megnevezése **2 pont**
 - b. a szöveg bármely két olyan gondolatnak/állításnak a kiválasztása, amely az adott választ alátámasztja **4 pont**
2. Úgy gondolja, hogy Ion Luca Caragiale egy kitartó személy volt? Indokolja meg választát egy a szövegre való hivatkozással **4 pont**
3. A szöveg megjeleníti, hogy *Ion Slavici jeles bizonyítványt állított ki régi barátjáról: "I. Luca Caragiale jó fiú, jó férj és jó apa volt"*. A megadott szöveg alapján említsen meg két okot, amelyek alátámasztják ezt az állítást! **6 pont**
4. Mutassa be, fél oldal terjedelemben G. W. Allport elmélete alapján, Ion Luca Caragiale karakterét, kiemelve ennek egy kardinális és két fő vonását! Pontot ér:
 - a. Ion Luca Caragiale karakterének egy kardinális vonásának kiemelése **2 pont**
 - b. Ion Luca Caragiale karakterének bármely két fő vonásának kiemelése **4 pont**
 - c. a bemutatás koherenciája **1 pont**
 - d. a terjedelmi keretekhez való igazodás **1 pont**
5. Érvekkel támassza alá a kijelentést, miszerint *a jellem kialakulása gyermekkorban kezdődik a társadalomban való tanulás folyamatában, nagyon változatos utakon.* **6 pont**